

‘ಸೈನಾಲೆನ್ಸ್’ ಸ್ಟೀಲ್ ಪಾತ್ರಗಳು

- ವಸುಧೇಂದ್ರ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ 1969ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ವಸುಧೇಂದ್ರ ಅಣ್ಣಯೀ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. NITK ಸುರತ್ತಲ್ಲಾಸಿಂದ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು IISc ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಎಂ.ಇ.ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 20 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಾಫ್ರೋವೇರ್ ಪ್ರಬಂಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಈಗ ತಮ್ಮ ಸಮಯವನ್ನು ಪ್ರವಾಸ, ಓದು ಮತ್ತು ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕನಾಡಕ ನಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಥಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾಸ್ತಿ ಕಥಾ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಡಾಃ ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬೀಸರೆಹಕ್ಕ ರಾಮಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸೇಡಂನ ‘ಅಮ್ಮೆ’ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಥಾರಂಗಂ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯಾದುವ ಇವರು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಮುಷಟ್ಟಿದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಬೆಣ್ಣಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಾಂಜಾನಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕಿಳಮಂಜಾರೋ ಹವಣತವನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಬೇಣನಲ್ಲಿರುವ ಕೈಲಾನ ಮತ್ತು ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಜಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮ್ಮೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಮೋಹವಿರಲ್ಲ. ‘ತೊಗೊಳಳ್ಳಕ್ಕೆ ಆಗದ್ದಕ್ಕೆ ಅಸೆ ಮಾಡಿ ಏನುಹಣೋಗ್’ ಅಂತ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಂತಹ ವ್ಯಾಮೋಹವಿರಲ್ಲ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ದೀಪಾವಳಿಗೋ, ತಪ್ಪಿದರೆ ಯುಗಾದಿಗೋ ಒಂದು ಸೀರೆ ಮಾತ್ರ ಅಪ್ಪ ಶೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಗುಮಾಸ್ತನ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಅದನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೇ ಉದ್ದಿ ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದು. ಹಾಗಂತ ವ್ಯಾಮೋಹಗಳೇ ಇಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವುದುಂಟೆ? ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇನು ದುಬಾರಿಯಲ್ಲದ, ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರ ಸಾಮಾನಿನ ಮೇಲೆ ಅಮೃತೀಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಆ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಬೆಳ್ಳಿ-ಬಂಗಾರ. ವಸ್-ಬಿಡವೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿತ್ತು.

ಬಳ್ಳಾರಿಯಂತಹ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳಿದ ಅಮ್ಮೆ, ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಉರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರಯೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಕಂಡು ಎಂತಹ ಹಳ್ಳಿ ಮುಕ್ಕರ ಮನೆಗೆ ತಾನು ಒಂದು ಸೇರಬೇಕಾಯ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ತುಂಬಾ ದುಃಖಿವಾಗಿ, ಬಾವಿಕಟ್ಟಿಯ ಬಳಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತು ಕಟ್ಟೇರು ಹಾಕಿದ್ದಳಂತೆ. ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲೋ ಉಟಕ್ಕೆ ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆಯ ಪತ್ರಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ತುಪ್ಪ ಬಡಿಸಬೇಕೆಂದರೂ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಚಮಚವಿರಲ್ಲ. ಹಿತ್ತಲೆನ್ನೀದ್ದ ಮಾವಿನ ಎಲೆಯೊಂದನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಅದನ್ನೇ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ಅಡಿಗೆಗಂತೂ ಬರೀ ಹಿತ್ತಾಳಿ, ಕಂಚು, ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳು. ಕ್ಯಾ ಜಾರಿ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅಪ್ಪಣಿಯಾಗಬೇಕು, ಅಂತಹ ಭಾರದವು. ಅಮೃ ಅಳುವಷ್ಟು ಅತ್ತು ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಿಬಿಟ್ಟಳಂತೆ - ಈ ಮನೆಯ ತುಂಬಾ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಥಳಥಳ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಹೆಣ್ಣೀ ಅಲ್ಲ ಅಂತ.

ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಕ್ಕುವ ಸದವಕಾಶ ಕೂಡಿ ಬಂತು. ನನ್ನಕ್ಕೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಅಮೃನೋಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತಿಂದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಕ್ಷುತ್ತಿದ್ದ ಅಮೃನ ಬಳಿ ಬಂದ ಅಪ್ಪ “ಏನು ಬೇಕೇ ?” ಅಂತ ತ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ. ಭಟ್ಟರ ಹೋಟಲಿನ ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆಯೋ, ಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಚಟ್ಟಿಯೋ ಅಥವಾ ಗಂಡಿ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಹಳ್ಳದ ನುಣ್ಣನೆಯ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣೋ - ಹೀಗೆ ಏನೋ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅಮೃ “ಒಂದು ಸ್ವೀಲ್ ತಟ್ಟೆ ಉಟಕ್ಕೆ ತೋಗೊಂಡು ಬರಿ” ಅಂತ ಬಯಕೆ ಹೊರಹಾಕಿದಳಂತೆ. ಸ್ವೀಲ್ ತಟ್ಟೆಯೇನು ಪುಕ್ಕಟೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆ ? ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇ ತಪ್ಪೆನ್ನಿಸಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ತರದಿರಲಾದೀತೆ ? ಬಸುರಿಯ ಬಯಕೆ ತೀರದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗುವಿಗೆ ಮಾತೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ! ನಾಲ್-ಸೋಲ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪ ಒಂದು ಸ್ವೀಲ್ ತಟ್ಟೆ ತಂದ. ಆ ತಟ್ಟೆಗೆ ಚಟ್ಟಿ, ಪಲ್ಲಿ, ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಗಳಿದ್ದವು. ಲೇಪಾಕ್ಷಿ ದೇಗುಲವನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಶಿಲ್ಪಿ ತನಗೆ ಮತ್ತು ತನ್ನಮೃನ ಉಟಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ತರಹದ ತಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ. ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಮೃನ ಶಿಂಘಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಹಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಮಧ್ಯ ಆ ತಟ್ಟೆ ಹೊಸ ಹೀರೋಯಿನ್ ಆಗಿ ಮೇರೆದುಬಿಟ್ಟು. ಆ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉರಿನಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಿ “ನಮೃನೆಯವರು ಕೊಡಿಸ್ಯಾರೆ” ಎನ್ನಾಗ ಅಮೃನ ಮುವಿದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕುಲಾರದ ಹೆಮ್ಮೆ ! ಅಪ್ಪ ಮೊದಲು ಆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಜ್ಞವಾಗಿ ಉಂಡು ಬಂದೆರಡು ಹೋಳು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಉಳಿಸಬೇಕು, ಅಮೃ ಅನಂತರ ಅದೇ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಟ ಮಾಡಿ ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನಕ್ಕೆ ಆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಹೋಳನ್ನು ಬಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ತಟ್ಟೆಯ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದವು. ಹಾಲು ಕಾಸಲಿಕ್ಕೆಂದೇ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆ, ಆಕಳ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಒಂದು ಚೊಂಬು, ಅಕ್ಕನಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಲೆಂದು ಚಿಕ್ಕ ಲೋಟ, ಸಾರು ಕಾಸುವ ಪಾತ್ರೆ... ಹೀಗೆ. ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೋ, ಜನರ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ನಾಮಕರಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಪ್ಪ ಗ್ರಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿಯೂ ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ಎರಡರ ಮೇಲೂ ಕೊಟ್ಟವರ ಹೆಸರು ! ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹಳೆಯ ಹಿತ್ತಾಳಿ, ಕಂಚು, ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಅಟ್ಟ ಸೇರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಮೊದಮೊದಲು ಬರೀ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ನಂತರ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಉಹಿಸಲಾರದ ವಿಶೇಷ ವಸ್ತುಗಳು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳಾಗಿ ಬಂದವು. ಎಲೆಯ ಮುಂದೆ ಉಪ್ಪು ಬಡಿಸಲು ‘ವಾದಿರಾಜ್’ ತಟ್ಟೆ

ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಜಾಡಿಯ ತಳದಿಂದಲೂ ಹೋಳು ತೆಗೆಯಬಹುದಾದ ‘ಅಮಿತಾಭ್’ ಚಮಚ, ‘ಜಯಮಾಲಿನಿ’ ಉದುಗೊಳವೆ, ‘ಪಾಕೀಜಾ’ ಉದಿನಕಡ್ಡಿಯ ಸ್ವಾಂಡು, ಹೂಬಳ್ಳಿ ಚಿತ್ರಾರದ ‘ಕಲ್ಪನಾ’ ಬಟ್ಟಲು – ಹೀಗೆ.

ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬಳಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಬಳಾರ್ಥಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ, ಅಮ್ಮ ಸ್ವೀಲ್ ಅಂಗಡಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡದೆ ವಾಪಾಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉರ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ಘ್ರಾಕ್ಷರಿ ಕಂ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಉರಲ್ಲಿನ ಅಂಗಡಿಗಿಂತ ದರ ಕಡಿಮೆ. ಅಮ್ಮ ಬಿಸಿಲನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಾಲಂಗೋಸಿ. ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ-ಸವರಿ, ಬೆಲೆ ವಿಚಾರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಜೀವ ತಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಮಾತ್ರ. ಅಪ್ಪ ಅದಕ್ಕೇ ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. “ಈ ಸುಡುಗಾಡು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿ ನಿಮ್ಮಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಭಿಕ್ಕೆ ಬೇಡೋ ಹಂಗೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡ್ತಾಳಿ...” ಅಂತ ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗೇ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆಯಂತೂ ಅಮ್ಮ ಕಾಫಿಗೊಂದು, ಸಕ್ಕರೆಗೊಂದು ಅಂತ ಎರಡು ಗಟ್ಟಿ ಮುಚ್ಚಳದ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಉದ್ದಿಯ ಮೇಲೆ ತಂದಿದ್ದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪ್ಪಗಟ್ಟಿದ ತಗಡಿನ ಡಬ್ಬಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅಪ್ಪ ಸುತಾರಾಂ ಆ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿಯವನು ವಾಪಾಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ಏನು ತಾನೆ ಮಾಡಿಯಾಳು? ಎಷ್ಟೇ ಗೋಗರೆದರೂ ಅಪ್ಪ ಕರಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ನಾನು ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ಆ ಎರಡೂ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಉರಲ್ಲಿ ಗೂತ್ತಿದ್ದವರ ಮನೆಗೆಲ್ಲಾ ಅಲೆದವು. “ಭರೋ ಡಬ್ಬಗಳು... ನಮ್ಮನಿಯವರ ಹತ್ತಿರ ಈಗ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ... ಅದಕ್ಕೇ...” ಅಂತ ಅಮ್ಮ ಮನಕರಗುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಏನೇನೋ ನೆಪ ಹೇಳಿ ಸಾಗ ಹಾಕಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಪದ್ದಕ್ಕ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕಡಿಮೆಗೆ ಕೊಂಡಳು. ಮನೆಗೆ ವಾಪಾಸಾಗುವಾಗ “ನೀನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕೇಳಿದಪ್ಪ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಕೊಡಿಸ್ತೀಯಾ?” ಅಂತ ಕೇಳಿ, ನನ್ನಿಂದ ಮಾತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಖಿಚಿತವಾದ ಲೆಕ್ಕೆವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಚಮಚ ಕಣ್ಣರೆಯಾದರೂ ಸಾಕು ತಳಮಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗೂತ್ತಿದ್ದವರ ಮನೆಗೆಲ್ಲಾ ಅಲೆದಾಡಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬೇರೆಯವರ ಪಾತ್ರೆಯೊಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟರೂ, ಅಷ್ಟೇ ಬೇಗನೆ ಅದನ್ನು ತೊಳೆದು, ಒರಸಿ, ಏನಾದರೂ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಬೆಲ್ಲದ ತುಂಡನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ತೊಳೆದು, ಬಂದವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಜೋಡಿಸಿದುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಬಂಧು-ಬಳಗವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ತಿರುಪ್ಪಿಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಅಮ್ಮ ಮೊಸರನ್ನು, ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ರ್ಯಾಲು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಸಾಗುವಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಉಟ ಮುಗಿಸಿದವು. ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ ವೇಳು ಪಾಳಿಸ್ಕಾ ಬಕೇಟಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು, ಕಡೆಗೆ ಉಳಿದ ನೀರನ್ನು ರ್ಯಾಲಿನ ಬಾಗಿಲಿನ

ಮೂಲಕ ಚೆಲ್ಲಿದ. ‘ರಣ’ ಎಂದು ಸದ್ಗು ಬಂತು. ಅಮೃನ ಕಿವಿಗೆ ಸದ್ಗು ಬಿಡ್ಡಿದ್ದೇ “ಹೋಯ್ಯು... ಹೋಯ್ಯು...” ಎಂದು ಅರಚಿದಳು. ತೊಳೆದಿಟ್ಟ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇ ನನ್ನ ನಾಮಕರಣದ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಏರಡು ಲೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದನ್ನು ವೇಳು ಹೋರಗೆ ಚೆಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯ್ಯು. ಅಮೃನ ಆಭರಣವನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತರುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯ್ಯು. ಚೈನನ್ನೇಳಿದು ರೈಲನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೀನೆಂದು ಮುಂದಾದಳು. ಅಪ್ಪಬೈಯ್ಯು ಸುಮೃನಾಗಿಸಿದ. ತಿರುಪತಿಯಿಂದ ವಾಪಾಸು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಬೆಳಗಿನ ಹೋತ್ತಲ್ಲಿ. ಪ್ರಯಾಣದ್ವಾರ್ಶ್ಕೂ ಅಮೃ ಕಿಟಕಿಯ ಪಕ್ಷವೇ ಕುಳಿತು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಲೋಟ ಕಂಡುಬಿಡುತ್ತದೇನೋ, ಅದೇ ವೇಳಿಗೆ ರೈಲು ಏನೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತದೇನೋ ಎಂಬ ಭಜರಿ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಳು. ಅದೆಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಹೇಳಿ? ಮುಂದೆ ವೇಳು ಯಾವತ್ತೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ ಉಳಿದ ಒಂದು ಲೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು “ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ನೀನು ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟಿ... ಭಲೋ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಲೋಟಿ...” ಎಂದು ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೇಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಹಿ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದು.

ಪಾತ್ರೆ-ಮುಸುರಿ ತೊಳೆಯಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನರಸಕ್ಕನ ಮೇಲೆ ಅಮೃನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಅನುಮಾನ. ಅವಳು ತೊಳೆಯಲು ಹಾಕಿದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆಂದು ಅಮೃನ ಅಂದಾಜು. ಏನೇ ಪಾತ್ರೆ ಕಾಣಿದರೂ ನೇರವಾಗಿ ಅವಳನ್ನೇ “ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದೇನೇ...” ಎಂದು ಕೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನರಸಕ್ಕ ಅಮೃನ ಈ ಅನುಮಾನದ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ರೋಸಿ “ನಾನು ಕಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಮೋ... ನನ್ನ ಮನಯಾಗೆ ಮಡಿಕಿ-ಹುಡಿಕಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ... ಆ ಸ್ವೀಲಿನ ಪಾತ್ರೆನಾಗೆ ಅಡಿಗಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಬರಂಗಿಲ್ಲ...” ಎಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಡೆಗೆ ಅಮೃನ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ಹಾಕಿದ್ದೂ ನರಸಕ್ಕನೇ! ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸ್ವೀಲಿನ ಕ್ಷಾರಿಯರಾಲನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅದು ತೀರಾ ದೊಡ್ಡ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಮೃಗೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು. ನರಸಕ್ಕಿಗೆ ಮದುವೆಯ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಬಳ್ಳಿಯ ಸೀರೆ, ಕುಪ್ಪಸ್, ಒಂದಿಪ್ಪು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು “ನರಸಿ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವತ್ತೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ಪಡಂಗಿಲ್ಲನೇ...” ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಳು.

ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಉಡುಗೊರೆಗೆ ಹಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಮೃ ಜೋಡಿಸಿ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರಟ್ಟಿನ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟಳು. ಬೀಗರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೇ ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯಲು ಭಾರವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಆಮೇಲಕ್ಕೆ ಯಾರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿದರು. ಮದುವೆಯಾದ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಆ ಡಬ್ಬವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನ ಉರಿಗೆ ಹೋರಟಿ. “ಕಾಲಿನ ಹತ್ತಿರಾನೇ ಇಟ್ಟಿಗೋ...” ಎಂದು ಅಮೃ ಏರಡೆರಡು ಸಾರಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಮೆರಟೊನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಗಿಟ್ಟಿಸಿ, ಬಳ್ಳಿಯ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ

ಮಹಾ ಜಂಭ ನನಗಾಗ. ಯಾರೇ ಪರಿಚಯದವರು ನನ್ನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮಿಷಿ. ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಿಂಚಬಹುದಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಸ್ತೇರಿದೆ.

ಅಮೃ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಲ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ಡಬ್ಬವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ದಿವಂಗತ ಟಿ.ಕೆ. ರಾಮರಾಯರ ಒಂದು ಭಜರಿ ಪತ್ತೆದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತ್ತ. ರಾಯರು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಹೆಣ ಉರುಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಕೊಲೆಗಾರ ಎಂದು ಉಹಿಸಿದ್ದೇನೋ ಅವನದೇ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಯಾರೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲು ಎತ್ತಿ ಆ ಕಡೆ ಇಡರಿ ಎಂದರು. ಇಟ್ಟೆ ಅವರು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಡಬ್ಬವನ್ನು ಯಾವುದೋ ನಿಲ್ಲಣಾದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕೊಲೆ-ಗಿಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು, ಅಪರಾಧಿ ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಕ್ಕನ ಉರು ಒಂದಿತ್ತು. ಡಬ್ಬ ಕಾಣೆಯಾಗಿದ್ದ ಆಗ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು! ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು “ಹುಡುಗಿ ತಮ್ಮ... ಮದುವಿ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಸ್ಸಿನಾಗೆ ಕಳಕೊಂಡಾನೆ...” ಅಂತ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಅಮೃನ ಗೋಳಿಂತೂ ಹೇಳುವದಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. “ಕಾಲಾಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಡಬ್ಬ ತೋಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂಥ ಸುದುಗಾಡು ಪ್ರಸ್ತಕ. ಅದ್ಯಾರು ಬರೆದಿದ್ದಾರಾಯ್ತು ಹೇಳವ್ವಾ...” ಎಂದು ಅಪರಿಚಿತ ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ಬೈಯ್ಯಳು. ಅವಳ ಬೈಯ್ಯಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಂಪಿಮೆಂಟ್!

ನನಗೆ ಪದವಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿತು. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಉರು ಪರಿಚಿತವಾಯ್ತು. ಬಿಲವಂತದಿಂದ ಅಮೃ-ಅಪ್ಪರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇದ್ದು ಹೊಗಲು ಕರೆಸಿಕೊಂಡೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಗರವೆಂದರೆ ಭಯ. ಮದ್ರಾಸಿನ ರಂಗನಾಥನ್ ಸ್ವೀಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರ ಸಾಮಾನಿನ ಅಂಗಡಿಯಿದೆ. ಮದುವೆ ಮಂಟಪದ ಸಭಾಂಗಣದಪ್ಪ ವಿಶಾಲ ಹಾಲಿನ, ಬದಂತಸ್ತಿನ ಕಟ್ಟಡವದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಮೃನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ಅಪ್ಪ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆಂದರು. ಬಳಾರಿಯ ಅಂಗಡಿಯನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಮೃ ಈ ತರಹದ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಉಹಿಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಲು ಒಂದಿಪ್ಪ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಗೋಡೆಗಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೇತು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಮೇಲೆ ತಾರಸಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಮೃ ತನಗಾದ ವಿಸ್ಯಯ, ಭಯಕ್ಕೆ ಮಾತೇ ಹೊರಡದಂತೆ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ನಾನು ಅವಳ ಹೆಗಲ ಸುತ್ತಲೂ ಕೈ ಹಾಕಿ, ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಕ್ಕೆ. ಅಮೃನ ಕಣ್ಣಲೀಗಳು ಮಿಷಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು. ನಮ್ಮಿಬಿರ ಆ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದವು.

“ನಿಂಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದು ತೋಗಳ್ಮೃ...” ಎಂದೆ. ಪಟಕಿ ಅಂಗಡಿಯೋಳಿಗೆ ಹೊಕ್ಕ ಮಗು ಏನು ಕೊಳ್ಳಲಿ, ಏನು ಬಿಡಲಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಮೃನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯ್ತು. ಹಾಲಿನ ತುಂಬಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿ “ಇದು ತೋಗೋಳ್ಲಾ... ಇದನ್ನೂ ತೋಗೋಳ್ಲಾ...” ಎಂದು

ನನ್ನನ್ನ ಕೇಳಿ ಒಂದು ರಾಶಿ ಸಾಮಾನನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಳು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀ ಅಪ್ಪನ ಮುಂದೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿ, ಒಂದೊಂದನ್ನೇ ವಿವರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಗೆ “ನನ್ನ ಮಗ ಕೊಡಿಸಿದ್ದು...” ಎನ್ನುವಾಗ ‘ಮಗ’ ಪದಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳು. ಅಪ್ಪನ ಮುಖ ಸಣ್ಣದಾಯ್ತು. “ನನಗೂ ಅವನಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಬಂದಿದ್ದೆ ಸ್ವೀಲ್ ಅಂಗಡಿನೇ ಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಸುರೀತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ಬೇಸರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

ಅಪ್ಪ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮೆ ಮತ್ತೆಂದೂ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಲೇಪಾಕ್ಷಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿದರೆ “ರುಳ ರುಳ ತೊಳದ ತಟ್ಟಿನಾಗೆ ಬಡಿಸಿದ್ದೆ ನಂಗೆ ಉಟ ಸೇರಲ್ಲೋ...” ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಟ್ಟ ಸೇರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪಿಂಗಾಳಿ ಕಪ್ಪು-ಬಸಿ ತಟ್ಟೆ ಪಾತ್ರಗಳು, ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಪಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಏರ್ ಟೈಟ್ ಡಬ್ಬಗಳು, ಅಲ್ಯಾಮೀನಿಯಂ ಕುಕ್ಕರ, ಕರಿಯಲು-ಹುರಿಯಲು ನಾನ್ ಸ್ವಿಕ್ ಪಾತ್ರಗಳು, ಆಹಾರದ ಬಿಸಿ ಕೆಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಟ್ ಬಾಕ್ಸೆಗಳು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಚುಚ್ಚಗ, ತಾಮ್ರದ ಫಿಲ್ಪ್ರೋ - ಸ್ವೀಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಬೆರಳೆಳಿಕೆಯಷ್ಟಾಗಿದ್ದವು. ಒಮ್ಮೆ ಭಾವನವರ ಆಫೀಸಿನವರ್ತಾಯೇ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವೀಲ್ ಲೋಟದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮೆ ನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕ ಬೇಸರಗೊಂಡಿದ್ದಳು. “ಲೋಯರ್ ಮಿಡಲ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಜನ ಅಂದ್ವಾರಮ್ಮು... ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗಾಜಿನ ಲೋಟದಲ್ಲೇ ನೀರು ಕೊಡು” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಮಾತು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮೆ ಸತ್ಯಾಗ ಕರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಕಾಗೆಪಿಂಡ ಅದೇನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ನರಸಕ್ಕನೇ ನನಗೆ ಉಪಾಯ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು. “ನಿಮ್ಮಮೃಗೆ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರ ಅಂದ್ರೆ ಜೀವದಾಗೆ ಜೀವ... ಇರೋ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ ನೋಡ್ರೂತಿನಿ ಅಂತ ಬೇಡ್ವೋ....” ಎಂದಳು. ನಾನು ಪಿಂಡದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ತಡ, ಕಾಗೆಯೊಂದು ಪುರುನೆ ಹಾರಿ ಬಂದು ಪಿಂಡ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟು. ಅಂತಹ ದುಃಖಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಈ ಸಂಗತಿ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಪಾತ್ರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಆಸೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೇವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ನಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಅಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವೀಲ್ ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲಂತ ಮನೆಯಾಗೆ ಇಡ್ವೋ... ನಂಗಂತೂ ಬೇಡ...” ಎಂದು ಅಕ್ಕ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ನನ್ನ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಧಳಕು ಬಳುಕಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಒಯ್ದಿಡಲು ನನಗೂ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅಮ್ಮನ ನೆನಪಿಗಂದು ನಾನು ಲೇಪಾಕ್ಷಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆ, ಅಕ್ಕ ಇಚ್ಚೋಡಿನ ಲೋಟವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಮರಕ್ಕೊಂಡಷ್ಟು ಬಂಧು-ಬಳಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿಷ್ಟು ನರಸಕ್ಕಗೆ ಬಂದಿಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಿದೆವು. ಈಗಲೂ ಯಾವುದೇ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರಯ ಅಂಗಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಸಾಕು, ಅಮ್ಮನ ನೆನಪು ನನ್ನನ್ನಾವರಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸವರುವಾಗ ಅಮ್ಮನ ಮೈಮೇಲೆ ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈ ಆಡಿಸಿದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ.

O

ಕಲಾವಿದ

- ತ. ರಾ. ಸುಭರಾವ

ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ತಮ್ಮಿನ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯ ಸುಭರಾವ್ “ತರಾಸು” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನನ : 21-4-1920, ಜಿತ್ತುದುಗೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಹರಿಹರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಲೆಬಿನ್ನೊರು. ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ತಮ್ಮಿಕು : ಜಿತ್ತುದುಗೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಇವರ ಸ್ವಂತ ಉರು. ತಂಡ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ್ಯ ವರ್ಕಲರು, ಟ. ಎನ್. ವೆಂಕಟಯ್ಯನವರ ತಮ್ಮಂದಿರು, 1950 ರಣ್ಣ ಮುದುವೆ, ಹೈಕ್ : ಅಂಬುಜ. 1937ರಲ್ಲ “ದ್ವಿಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ” 1942ರಲ್ಲ “ಜಲೀಜಾವ್ ಜಿವಾಚ್”ಯಿಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಓದಿದ್ದು ಬಹಕ ಕಡಿಮೆ, ಅಲೆದಾಡಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು “ವಿಶ್ವ ಕನಾಂಟಕ”, “ಪ್ರಜಾವಾಣಿ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾದರು. “ವಾಹಿನಿ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. “ಜೀತನ್” ಪತ್ರಿಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅ.ನ.ಕ್ರು. ಅವರನ್ನು ಜಿಟ್ಟರೆ ತ.ರಾ.ಸು. ಅವರು ಮಾತ್ರ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೃಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದರು. ಇವರ “ಮುಗಾಸ್ತಮಾನ” ಕಾದಂಬರಿಗೆ 1945ರ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಲಭಿಸಿದೆ. ಹಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಜಲನಜತ್ತಗಳಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವು. ಇವರು “ವಿಶಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾರವಭಾಷ್ಯ”ರನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು : ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಮುಂಜಾವು, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೃಪತುಂಗ, ಹಂಸಗಿಂತ, ಬೆಂಕಿಯ ಬಲೆ, ಮಸಣದ ಹೂವು, ಸಿದಿಲ ಮೋಗ್ನು.

ಅವನೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ. ದೇಶದಾದ್ಯಂತವೂ ಅವನ ಹೆಸರು ಹರಡಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಾತೆ; ಅವನ ಹೊಗಳಿಕೆಯೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಕರದಲ್ಲಿ ಪುಟಪುಟದಗಲ ಅವನ ಕೇತೀ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಂಗದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾಜ್ಞಕ್ಕಿಯ ರಂಗುರಂಗಾದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ತರೆಯ ಮುಂದೆ, ಮನ ಸೆಳೆವ ವಾದ್ಯಗಾಯನದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣ ಹೋರ್ಯೆಸುವ ಜರಿಯ ಬಟ್ಟಿಗಳ ಏರುಗಿನಲ್ಲಿ, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಅವನು. ಬಟ್ಟಿ ಬರಗಾಗಿ ಜನರು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಉಸಿರು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ‘ವಾ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣ ಅರಳುತ್ತವೆ; ಎಲ್ಲರ ಮನಸೂ ಸ್ವಷ್ಟಲೋಕದಲ್ಲಿ.

ಹೊರಗಡೆ ನೃತ್ಯದ ಕಂಟಾಕ್ಟು ಹಿಡಿದ ಸೇಟು ಬಾಚಿ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು, ನೋಟಿಗಳನ್ನು.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಂಹಾಗಿ ಹೊಳೆಯತ್ತಾ ನಿಂತಿವೆ ಹಾರುಗಳು. ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದೆ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡ. ಮಾವಿನ ಹೋರಣ, ಬಾವುಟಗಳು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಣ್ಣದ ವಿದ್ಯಾದೀಪಗಳು ಶಿನ್ನರ ಲೋಕದ ಕನಸನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿವೆ.

ಒಳಗೆ ಜನ ಚಪ್ಪಳೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೆ.

ಓ! ಅವನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಏನು ಕಡಿಮೆ?

ನೃತ್ಯ ಮುಗಿದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೇಗೆ ಸೂರ್ಯ ಮಧ್ಯಾಹಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕಂಪಾದ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಸಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೇಲೆದ್ದ ಕಲಾವಿದ. ಸುತ್ತಲೂ ಸಿಗರೇಟು ಪಂಡಗಳು, ಬೂದಿಯ ಧಾಳು. ನಿದ್ರೆ ಸಾಲದೆ ತಲೆ ಸಿದಿಯುತ್ತಿತ್ತು; ಮೈ ಭಾರವಾಗಿ ಸೂರ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ತೋಳಿದ್ದ ಬಣ್ಣ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅಂಟಕೊಂಡು ಒಣಗಿ ಕೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

“ಶೀನೂ, ಶೀನೂ ಬಿಸಿ ನೀರು ಕಾಸಿದೀಯಾ?”

“ಕಟ್ಟಿಗೆಯೇ ಆಗಿಹೋಗಿತ್ತು ಸಾರ್”

“ಸರ್” ಎಂದು ನಕ್ಕೆ ಕಲಾವಿದ. ಆ ನಗೆಯ ತುಂಬಾ ನಂಜು. ಎದ್ದು ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಮುಖ ತೋಳಿದು ತಲೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಹಗುರಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕ್ತಿನ ಹತ್ತಿರ ಗಮಟು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಸೂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹೊರಟ ಬಾಡಿಗೆ ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿ - ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಲು.

ಕಾಫಿ ಹೋಟಲಿನ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಮುಗಿಸಿ ಎದುರಿಗೆ ಹೂತೆ ಸೇಟಿಗೆ ದಂಡ್ಯ ಹೊಡಲು ಜೋಬಿನಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿದ. ಇದ್ದುದು ಒಂದೇ ಆಣ. ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟ.

“ಏ ದುಸರಾ ದೇವ ಮಹಾರಾಜ್”

“ಕ್ಕು ಹೋಗಯಾ ಹೈ” ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದ.

“ಸವಕಲು”

ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಅವನ ಮುಖಿದ ಮೇಲೆ ಯಾತನೆಯ ವಿಷರೇಖೆ ಮೂಡಿ ಉರಳಿಸಿತು. “ಚಿಲ್ಲರ್” ನಹೀ ಹೈ - ಘಾಂಸೆ ಲಾಕೆ ದೇತಾ ಹು”

“ಉಳ್ಳ ಹೈ”

“ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲ್ಲ” ಗಟ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ತಾನೆ ಚಿಲ್ಲರೆ? ಇನ್ನೇನು ಬಾಗಿಲನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಬಿಳುವಾಗ ಸೇಟು ಹೇಳಿದ:

“ನನ್ನ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ನಾಚ್ ತುಂಬಾ ಪಸಂದಾಗಿತ್ತು ಮಹಾರಾಜ್”

“ಬಹುತ ಮತ್ತಿಯಾ!” ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಬೇರೆ ಗಿರಾಕಿಯ ದುಡ್ಡ ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾದ ಸೇಟಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅದು ಬೇಕೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಲಾವಿದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ. ಕಾಫಿ ಕುಡಿದಮೇಲೆ ಸಿಗರೇಟು ಕುಡಿದು ಅಭಾಸವಾದ ನಾಲಿಗೆ ‘ಸಿಗರೇಟು ಬೇಕು’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರೊಬ್ಬರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರು: “ನನ್ನ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ನೃತ್ಯ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು.”

ಕಲಾವಿದ ಏನೋ ಹುಡುಕುವವನ ಹಾಗೆ ಜೋಬನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಡಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ಏನಾದರೂ ಮರೆತು ಬಂದಿದೀರೇನು ?”

“ಹೂ ಸಿಗರೇಟು ಪ್ಪಾಕು”

“ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದೆ. ತಗೊಳ್ಳ ಸಾರ್”

“ಧ್ಯಾಂಕ್”

ಸಿಗರೇಟಿನ ಚಿಂತೆ ಕಳೆಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ದಚ್ಚೆ ಅಂಬಾಜಿಯ ಅಂಗಡಿ : “ಓ ! ಮಹಾರಾಜ್” ಎಂದು ಕೊಗಿದ ದಚ್ಚೆ. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಒಳಗೆ ಹೋದ.

“ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ ! ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಹರೀತಾ ಬಂದರೂ ಕೂಲಿ ಕೊಡಬೇಡವೇ ? ಬಡವರು ಬದುಕೋದು ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮಂತವರೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೇ ?”

“ಈ ದಿನ ದುಡ್ಡು ಬರುತ್ತೆ ಸಂಜೀಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಅಂಬಾಜಿ”

“ಮರೀಚೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ”

“ಇಲ್ಲ”

ಮುಂದೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಹೊರಹೊರಟ.

* * *

ಅದೇ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಹೊರಟು ಆರು ದೀಪದ ಕಂಭ ಎಣಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬೀದಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೊಡ್ಡ ಕಾಂಕ್ಷೀಟಿನ ಮನೆ, ಕಲಾವಿದನ ಶಿಷ್ಟಳ ಮನೆ. ಕಲಾವಿದ ಒಳಹೊಕ್ಕೆ.

ತೆಳುವಾದ ರೇಶಿಮೆಯ ನಸುಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಕೂತಳು ಅವನ ಶಿಷ್ಟೆ.

“ನಿನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಧ್ಯಾನ್ಯ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಮೇಸ್ಪರೆ. ನನಗೆ ‘ಪ್ರಭಯ ತಾಂಡವ’ ಯಾವಾಗ ಕಲಿಸುತ್ತೀರಾ ?”

“ಮೇಸ್ಪಿಗೆ ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟೆಯೇನೇ ?” ಒಳಗಿನಿಂದ ಕೊಗಿದ್ದು ಶಿಷ್ಟಳ ತಾಯಿ.

ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಲೋಟದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಾಡುವ ಕಾಫಿ ಹಾಜರಾಯಿತು; ಬಂದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುಗಿದೂ ಹೋಯಿತು.

ಮೆದುವಾದ ಸೋಫಾ, ಮೃದುವಾದ ರತ್ನಗಂಬಳಿ, ತೆಳುನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣಿದ ಗೋಡೆಗಳು, ಹೆಸರಾಂತ ಚಿತ್ರಕಾರರ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಿದ ಚಿತ್ರದ ಪ್ರತಿಕೃತಿಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಲೋಟ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆ ...

“ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಹೋದ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತೀರಾ”

“ಹಾಳಾದ್ದು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ರಚಾ. ಇನ್ನೇರಡು ದಿನ ಆಗಲಿ ಮೇಸ್ಪರೆ. ಈಗ ತುಂಬಾ ಅವಸರವಾಗಿತ್ತೇನು ?”

ಆ ವೈಭವದ ಇದುರಿಗೆ ತನ್ನ ಬಡತನ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೇಕೋ ಸರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. “ಭೀ, ಅಷ್ಟೇನೂ ಅವಸರವಿಲ್ಲ”

ಆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ಅವನ ಬಾಯಿ. ಹೊಟ್ಟೆಯೇನೋ ಈ ‘ಗಳಿಗೆಯೇ ಬೇಕು’ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು.

* * *

ಶಿಷ್ಟಳ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಕಲಾವಿದ, ಗುರಿಯೇ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೇನು ? ಮನ ಬಂದತ್ತ ಕಾಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಂಭದ ಮೇಲೆ, ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ, ದೀಪದ ಕಂಭದಮೇಲೆ ಕಡೆಗೆ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ

ಕೂಡಾ ಎಲ್ಲದೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನೃತ್ಯದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಜಾಹೀರಾತು ಅವನನ್ನೇ ಸಾವಿರ ರೂಪವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಬೆಲೆ ಕೂಡಾ ಆ ಹೊತ್ತು ಅವನಿಗಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಚೆಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದ ಜನ ಈಗ ಅವನ ಕಡೆ ಕೂಡಾ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ; ನೋಡಿದರೂ ಜ್ಯೋನಲ್ಲಿಯ ಮೃಗವನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ - ಅಷ್ಟೇ.

ಅಲೆದಲೆದು ಆಯಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಸಿಲು ಬಲಿತ ಹಾಗೆ ಹಸಿವೂ ಬಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವಿನ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಅಣಕದ ಆಜ್ಞಾಹುತಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೊಂದು ಹೋಟಲು. ಎಷ್ಟು ಹೋಟಲಿದ್ದರೇನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿದ್ದರೆ ತಾನೆ.

ನೃತ್ಯದ ಕಂಟ್ರಾಪ್ಲು ಹಿಡಿದ ಸೇಟ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹಣ ತರಬೇಕೆಂದು ಸೇತರ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋರಟ. ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲಿನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಾಯಿ ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸರಪಳಿ ಎಳೆದೆಳೆದು ಬೋಗಳಿತು. ಹೋರಗೇ ನಿಂತು ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಶೂಗಿದ: “ಸೇತಾಜಿ, ಸೇತಾಜಿ.” ಯಾರ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲ.

● ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಂದಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸೇತು ಇವನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟು ದೂರ ಇದ್ದಾಗಲೆ ಬಂದು ಅಭಿಮಾನದ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಕೂಡಿಸಿ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದಿದ್ದರೂ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಗಿಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ್ದ. ಈಗೆಲ್ಲಿ ಆ ನಗು ಮುಖಿ?... ನಾಯಿ ಸರಪಳಿ ಎಳೆದೆಳೆದು ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಬೋಗಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲಾವಿದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿಯತ್ತಿದ್ದ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೀನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸದ್ಗಂಧ ಸ್ವರ್ಥಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ “ಸೇತಾಜಿ, ಸೇತಾಜಿ.” ಇವನ ಕರೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡುವ ಆತುರ ಒಳಗಿದ್ದವರಾರಿಗೂ ಇದ್ದ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಭಿವಾ ನಾಯಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು ಎಂದು ಸುಮುಣಿದ್ದರೋ ಏನೋ! ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆತುರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವನಿಗಿಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿ ಶೂಗಿದ. ಮುಚ್ಚಿದ ಒಳಬಾಗಿಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆದು “ಯಾರು?” ಎಂದಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಕಂಠ.

“ಸೇತಾಜಿ ಇದಾರೆಯೇ?”

“ಇಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೋದರು ಈ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ. ಇನ್ನೂ ಮೂರು ದಿನವಾಗುತ್ತೇ ಬರೋದು.”

“ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತೀನಿಂತ ಹೇಳಿದ್ದರು !...”

“ಬಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ”

“ಆ..... ಆ..... ಆ..... ಮತ್ತೆ....”

ಬಾಗಿಲು ಧಡಾರನೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು; ತೋಳಮೇಲಿನ ಧೂಳು ಕೆಡವಿದ ಹಾಗೆ - ನಿಲರ್ಕೆವಾಗಿ. ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಒಣಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋರಟ. ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು ಎಂಬಂತೆ ಬಂದು ಸಾರಿ ಬೋಗಳಿ ಸುಮುಣಾಯಿತು ನಾಯಿ.

*

*

*

ಸೋತ ಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಸಿಲಲ್ಲಿ ತುಳಿಯಲಾರದೆ ಬೈಸಿಕಲ್ ತುಳಿಯತ್ತಾ

Unit 4- Dynamic Programming

Weighted interval scheduling

Problem and Goal

We have n requests labeled $1, \dots, n$, with each request i specifying a start time s_i and a finish time f_i . Each interval i now also has a value, or weight v_i . Two intervals are compatible if they do not overlap.

The goal of our current problem is to select a subset $S \subseteq \{1, \dots, n\}$ of mutually compatible intervals, so as to maximize the sum of the values of the selected intervals,

$$\sum_{i \in S} v_i.$$

The greedy algorithm discussed in the previous lectures cannot be used to satisfy the goal of the problem as shown below with an example.

Compute predecessor of a request

We define $p(j)$, for an interval j , to be the largest index $i < j$ such that intervals i and j are disjoint i.e. interval i doesn't overlap with j .

Designing the Algorithm for Weighted interval scheduling based on Dynamic Programming approach.

Let us consider there is an optimal schedule OPT for the given set of requests and their values.

Let i be the last interval in the given set of requests. If we want to find whether an interval i belongs to OPT there are 2 choices left. They are:

Interval i belongs to the OPT . If it belongs then we have to continue for further intervals that are compatible with interval i using $p(i)$ calculated for the i th interval.

If it does not belong then, consider the set of intervals from set of

$$\{1, \dots, i-1\}.$$

The recurrence relation of a request j in the optimal set of requests can be denoted as $\text{OPT}(j)$ given by,

Algorithm implementing recurrence relation

//Purpose: To find the optimal weights for weighted interval scheduling problem.

//Input: 1....n requests each having start time s_j and finish time f_j and weight v_j

//Output: Optimal weight of the given set of n intervals.

Sort the intervals according to their finish times $f_1 \leq f_2 \leq f_3 \leq \dots \leq f_n$

Compute $p(1), p(2), \dots, p(n)$ $j=n$ th interval

Compute-Opt (j):

If $j = 0$

Return 0

Else ($j-1$)

Return $\max(v_j + \text{Compute-Opt}(p[j]), \text{Compute-Opt}(p[j-1]))$

The algorithm takes an exponential amount of time.

Example

A recursive tree for the above set of intervals is as shown below.

Memoization

The exponential time of the recursive procedure for weighted interval scheduling can be reduced using Memoization technique.

We can store the value of Compute-Opt in a globally accessible place the first time we compute it and then simply use this precomputed value in place of all future recursive calls. This technique of saving values that have already been computed is referred to as memoization.

We implement the above strategy in the more intelligent procedure MCompute-Opt. This procedure will make use of an array $M[0 \dots n]$; $M[j]$ will start with the

value ?empty,? but will hold the value of Compute-Opt(j) as soon as it is first determined. To determine OPT(n), we invoke M-Compute- Opt(n).

Memoization algorithm

//Purpose: To find the optimal weights for weighted interval scheduling problem.

//Input: 1....n requests each having start time ?s? and finish time ?f? and weight ?v?

//Output: Optimal weight of the given set of ?n? intervals.

M-Compute-Opt(j)

If j = 0 then

Return 0

Else if M[j] is not empty then Return M[j]

Else

Define M[j] = max(vj+M-Compute-Opt(p(j)),

M-Compute-Opt(j ? 1))

Return M[j]

Endif

Example

Find the intervals that belong to the output set

Given the global array M we can find the intervals that belong to the output set using the following relation and algorithm.

Relation: $v_j + OPT(p(j)) \geq OPT(j - 1)$.

Algorithm:

//Purpose: To find the intervals belonging to the output set for weighted interval scheduling problem.

//Input: 1....n requests each having start time ?s? and finish time ?f? and weight ?v?

```

//Output: The intervals belonging to the output set for weighted interval scheduling problem.

Find-Solution(j)
{
if (j > 0)
if (vj + M[p(j)] >= M[j-1]) print j
Find-Solution(p(j)) else
Find-Solution(j-1)
}

```

Example: (Refer to the slide no 34.)

Iterative procedure for Weighted interval scheduling

We can also iterative procedure to calculate the global array ?M? and use the find- solution method to find the max weight possible and intervals in the output set respectively.

Iterative algorithm

//Purpose: To find the optimal weights for weighted interval scheduling problem.

//Input: 1....n requests each having start time ?s? and finish time ?f? and weight ?v?

//Output: Optimal weight of the given set of ?n? intervals.

Iterative-Compute-Opt

M[0]= 0

For j = 1, 2, . . . , n

M[j]= max(vj + M[p(j)], M[j - 1]) Endfor

Example: Refer to the slide 26-32.

Analysis

The time complexity of the memorization algorithm for Weighted interval scheduling is $O(n)$ (assuming the input intervals are sorted by their finish times).

Proof: The time spent in a single call to M-Compute-Opt is $O(1)$, excluding the time spent in recursive calls it generates. So the running time is bounded by a constant times the number of calls ever issued to M-Compute-Opt. Since the implementation itself gives no explicit upper bound on this number of calls, we try to find a bound by looking for a good measure of ?progress.?

The most useful progress measure here is the number of entries in M that are not ?empty.? Initially this number is 0; but each time the procedure invokes the recurrence, issuing two recursive calls to M-Compute-Opt, it fills in a new entry, and hence increases the number of filled-in entries by 1. Since M has only $n + 1$ entries, it follows that there can be at most $O(n)$ calls to M-Compute- Opt, and hence the running time of M- Compute-Opt(n) is $O(n)$, as desired.

The time complexity of the iterative algorithm for Weighted interval scheduling is $O(n)$ (assuming the input intervals are sorted by their finish times).

Given the array M of the optimal values of the sub-problems, Find- Solution returns an optimal solution in $O(n)$ time.

Sorting intervals according to finish time $O(n \log n)$.

To compute $p(j)$ for each request j it takes $O(\log n)$.

Hence the overall time complexity of the Weighted interval scheduling problem is $O(n \log n)$

Principles of Dynamic programming

There are only a polynomial number of subproblems.

The solution to the original problem can be easily computed from the solutions to the subproblems. (For example, the original problem may actually be one of the subproblems.)

There is a natural ordering on subproblems from ?smallest? to ?largest,? together with an easy-to-compute recurrence (as in weighted interval scheduling) that allows one to determine the solution to a subproblem from the solutions to some number of smaller subproblems.

Subset-sum problem

Problem and Goal: We are given n items $\{1, \dots, n\}$, and each has a given nonnegative weight w_i (for $i = 1, \dots, n$). We are also given a bound W . We would like to select a subset S of the items so that $\sum_{i \in S} w_i \leq W$ and, subject to this restriction,

$\sum_{i \in S} w_i$ is as large as possible. We will call this the Subset Sum Problem.

Designing the algorithm

Let us consider an optimal solution $\text{OPT}(n, W) = \max$ profit subset of items 1, ..., n with weight limit W. There can be 2 cases if we consider an nth item as follows

Case 1: OPT does not select item n i.e. $n \notin \text{OPT}$

OPT selects best of { 1, 2, ..., n-1 } using weight limit W

Case 2: OPT selects item n. (i.e. $n \in \text{OPT}$)

new weight limit = $W - w_n$

OPT selects best of { 1, 2, ..., n-1 } using this new weight limit

So, the recurrence relation can be obtained as below considering the above cases.

We need two dimensional table of (n, W) to fill in the values in order to get the maximum subset of weights of the items. It is as shown below.

Algorithm for Subset-Sum

//Purpose: To find the maximum weight from the given n items and their weights w_i

//Input: A set of items 1,2,.....n, with, w_1, \dots, w_N , capacity W

//Output: Max weight $M[n, W]$

for $w = 0$ to W $M[0, w] = 0$

for $i = 0$ to n $M[i, 0] = 0$

for $i = 1$ to n // n items

for $w = 1$ to W // weights from 1 to max cap W if ($w_i > w$)

$M[i, w] = M[i-1, w]$

else

$M[i, w] = \max \{M[i-1, w], w_i + M[i-1, w-w_i]\}$

endfor endfor

return $M[n, W]$

Example for a subset-sum problem.

W=5

Knapsack problem

Problem and Goal: We are given n items $\{1, \dots, n\}$, and each has a given nonnegative weight w_i (for $i = 1, \dots, n$). We are also given a bound of Knapsack capacity W . We would like to select a subset S of the items so that $\sum_{i \in S} w_i \leq W$ and, subject to this restriction, $\sum_{i \in S} v_i$ is as large as possible. We will call this the Knapsack Problem.

Designing the algorithm

The approach for designing the algorithm is same as subset-sum problem but we have consider value here and not the weight to achieve maximum profit.

The recurrence relation is as shown below for the knapsack problem,

Algorithm for Knapsack

//Purpose: To find the maximum value or profit possible from the given n items and their weights w_i

//Input: A set of items 1,2,.....n, with, w_1, \dots, w_n , and values v_1, v_2, \dots, v_n with knapsack capacity W

//Output: Max weight $M[n, W]$

for $w = 0$ to W $M[0, w] = 0$

for $i = 0$ to n $M[i, 0] = 0$

for $i = 1$ to n // n items

for $w = 1$ to W // weights from 1 to max cap W if ($w_i > w$)

$M[i, w] = M[i-1, w]$

else

$M[i, w] = \max \{M[i-1, w], v_i + M[i-1, w-w_i]\}$

endfor endfor

```
return M[n, W]
```

Example for a Knapsack problem.

Knapsack capacity W=5

Find Items in the Knapsack

In order to find the items that belong to the knapsack, we use the global array M[n,W] computed and find the items using the following algorithm.

Algorithm: Find_items_in_knapsack()

// Input: Global array M[n,W] giving the maximum value achievable for ?n? set of items and knapsack capacity ?W?.

//Output: The items ?i? that belong to the Knapsack.

i = n , k = W while i, k > 0

if M[i, k] ? M[i-1, k] then

mark the ith item as in the knapsack i = i-1, k = k-wi

else

i = i-1

Example to find the items in the knapsack

Analysis

The running time complexity of subset-sum problem and Knapsack problem O(nW).

Topics

Weighted interval scheduling. Problem and Goal. Compute predecessor for each request. Designing algorithm based on dynamic programming approach. Algorithm implementing the recurrence relation. Memoization. Memoization algorithm. Find the intervals that belong to the output set. Iterative procedure for weighted interval scheduling. Analysis. Principles of Dynamic Programming. Subset-sum problem. Problem and Goal. Designing the algorithm. Algorithm for Subset-Sum. Example for Subset-Sum Problem. Knapsack (0/1) Problem and Goal. Designing the algorithm. Algorithm for Knapsack. Example for Knapsack Problem. Algorithm for finding the items in the Knapsack. Example for finding the items in the Knapsack. Analysis.

$V(1) = 10$
 $V(2) = 3$
 $V(4) = 20$
 $V(5) = 2 \mid V(5) = 2 \mid V(5) = 2$

$N \mid \text{Global array } M \mid \text{Output set containing the intervals}$

$5 \mid 0 \mid 2 \mid 4 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 2+6=8 \mid 7 \mid \{5\} \text{ Find_solution}(3)$
 $5 \mid 2+6=8 \mid 7 \mid \{5\} \text{ Find_solution}(3)$
 $3 \mid 0 \mid 2 \mid 4 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 4+2=6 \mid 4 \mid \{5,3\} \text{ Find_solution}(1)$
 $3 \mid 4+2=6 \mid 4 \mid \{5,3\} \text{ Find_solution}(1)$
 $1 \mid 0 \mid 2 \mid 4 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 2+0=2 \mid 0 \mid \{5,3,1\} \text{ Find_solution}(0)$
 $1 \mid 2+0=2 \mid 0 \mid \{5,3,1\} \text{ Find_solution}(0)$

$i \mid w \mid 0 \mid 1 \mid \dots \mid W$
 0
 1
 2
 \dots
 n

$i \mid w_i \mid w \mid M[i,w]$
 $1 \mid 2 \mid 1 \mid = M[0,1] = 0$
 $2 \mid = \text{Max}(M[0,2], 2+M[0,0]) = \text{Max}(0,2) = 2$
 $3 \mid = \text{Max}(M[0,3], 2+M[0,1]) = \text{Max}(0,2) = 2$
 $4 \mid = \text{Max}(M[0,4], 2+M[0,2]) = \text{Max}(0,2) = 2$
 $5 \mid = \text{Max}(M[0,5], 2+M[0,3]) = \text{Max}(0,2) = 2$
 $2 \mid 2 \mid 1 \mid = M[1,1] = 0$

$2 \mid = \text{Max}(M[1,2], 2+M[1,0]) = \text{Max}(2,2) = 2$
 $3 \mid = \text{Max}(M[1,3], 2+M[1,1]) = \text{Max}(2,2) = 2$
 $4 \mid = \text{Max}(M[1,4], 2+M[1,2]) = \text{Max}(2,4) = 4$
 $5 \mid = \text{Max}(M[1,5], 2+M[1,3]) = \text{Max}(4,4) = 4$
 $3 \mid 3 \mid 1 \mid = M[2,1] = 0$
 $2 \mid = M[2,2] = 2$
 $3 \mid = \text{Max}(M[2,3], 3+M[2,0]) = \text{Max}(2,3) = 3$
 $4 \mid = \text{Max}(M[2,4], 3+M[2,1]) = \text{Max}(4,2) = 2$
 $5 \mid = \text{Max}(M[2,5], 3+M[2,2]) = \text{Max}(4,5) = 5$

$i \mid w_i \mid w \mid M[i,w]$
 $1 \mid 2 \mid 1 \mid = M[0,1] = 0$

2 | =Max(M[0,2],20+M[0,0]) =Max(0,20) =20
 3 | =Max(M[0,3],20+M[0,1]) =Max(0,20) =20
 4 | =Max(M[0,4],20+M[0,2]) =Max(0,20) =20
 5 | =Max(M[0,5],20+M[0,3]) =Max(0,20) =20

2 | 2 | 1 | = M[1,1]=0
 2 | =Max(M[1,2],10+M[1,0]) =Max(20,10) =20
 3 | =Max(M[1,3],10+M[1,1]) =Max(20,10) =10
 4 | =Max(M[1,4],10+M[1,2]) =Max(20,30) =30
 5 | =Max(M[1,5],10+M[1,3]) =Max(20,30) =30
 3 | 3 | 1 | = M[2,1]=0
 2 | =M[2,2]=20
 3 | =Max(M[2,3],30+M[2,0]) =Max(20,30) =30
 4 | =Max(M[2,4],30+M[2,1]) =Max(30,30) =30
 5 | =Max(M[2,5],30+M[2,2]) =Max(30,50) =50

Items | Items | Weights | Weights | Values | Values

1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 20 | 20

2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 10 | 10

3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 30 | 30

i | k | k | Global array M[n,W] | Global array M[n,W] | Global array M[n,W] | Global array M[n,W] |
 Global array M[n,W] | Global array M[n,W] | Global array M[n,W] | Global array M[n,W] | Global
 array M[n,W] | Global array M[n,W] | Items in the knapsack

3 | 5 | 5

3 | 5 | 5 | i / w | 0 | 1 | 2 | 3 | 3 | 4 | 5

3 | 5 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0

3 | 5 | 5 | 1 | 0 | 0 | 20 | 20 | 20 | 20 | 20

3 | 5 | 5 | 2 | 0 | 0 | 20 | 20 | 20 | 30 | 30

3 | 5 | 5 | 3 | 0 | 0 | 20 | 30 | 30 | 30 | 50

2 | 3 | 3

2 | 3 | 3 | i / w | 0 | 1 | 2 | 3 | 3 | 4 | 5

2 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0

2 | 3 | 3 | 1 | 0 | 0 | 20 | 20 | 20 | 20 | 20

2 | 3 | 3 | 2 | 0 | 0 | 20 | 20 | 20 | 30 | 30

2 | 3 | 3 | 3 | 0 | 0 | 20 | 30 | 30 | 30 | 50

1 | 2 | 2

1 | 2 | 2 | i / w | 0 | 1 | 2 | 3 | 3 | 4 | 5

1 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0

1 | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 20 | 20 | 20 | 20 | 20

1 | 2 | 2 | 2 | 0 | 0 | 20 | 20 | 20 | 30 | 30

1 | 2 | 2 | 3 | 0 | 0 | 20 | 30 | 30 | 30 | 50

0 | 0 | 0 | STOP